

УДК 347.336.004

В.Г. Поліщук канд. екон. наук, О.М. Журбук

Луцький національний технічний університет, Україна

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

V.G. Polishchuk, Ph.D., O.M. Zhurbuk

OPPORTUNITIES FOR USE CRYPTOCURRENCIES ON THE FINANCIAL MARKET OF UKRAINE

В останні роки на фінансовому ринку з'явилися нові терміни – криптовалюта, біткоіни, блокчейни. Перше, що слід відзначити: криптовалюта, з точки зору національного законодавства, не є грошима. Ще в листопаді 2014 року Національний банк дав роз'яснення, що він розглядає “віртуальну валюту” біткойн як грошовий сурогат, який не забезпечений реальною вартістю, і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це суперечить нормам українського законодавства. Однак роз'яснення НБУ не встановлює відповідальність за використання крипто валюта і тому є радше застереженням, ніж нормою. Тобто НБУ не стверджує, що обіг Bitcoin в Україні незаконний, але на це натякає. Водночас у серпневому роз'ясненні заступник голови НБУ говорить, що Bitcoin не має визначеного правового статусу в Україні [1].

Українське законодавство поки що непохитне: крипто валюта в якості взаєморозрахунків використовуватися не може, відповідно, Bitcoin як платіжний засіб – неспроможні. У листі НБУ №29-208 / 72889 від 08.12.2014 зазначено, що емісія грошової валюти Bitcoin не має ніякого забезпечення і юридично зобов'язаних за нею осіб, не контролюється державними органами будь-якої країни. Крім того, НБУ підкреслює, що уповноважені банки не мають правових підстав для зарахування іноземної валюти, отриманої від продажу біткоінів за кордон. Так чи інакше, незалежно від думки уряду, віртуальні гроші існують і використовуються в Україні

У світі ставлення до системи віртуальних грошей істотно відрізняється. Деякі країни всіляко їх заохочують (Австралія, Німеччина, Нідерланди, Нова Зеландія, Сінгапур), деякі - встановлюють для цифрових грошей серйозні обмеження (Індонезія, Китай, Росія). Проте, незважаючи на інституціональну невизначеність, у 2017 р. Україна впевнено увійшла до числа країн-лідерів із використання крипто валют. Ігнорування державними структурами того факту, що такі передові електронні технології, до яких належить електронна готівка, стають в Україні одним із способів для взаєморозрахунків громадян та юридичних осіб, є явно непродуктивним способом оптимізації ринку [2].

Явна перевага крипто валюти – відсутність внутрішнього або зовнішнього адміністратора. Тому ніякі органи – ні банки, ні податкова, ні суди, не зможуть отримати доступ до транзакцій учасників платіжної системи. Українці поки що можуть тільки мріяти про подібні технології. Тому що на даний момент їх просто неможливо використовувати. У нашій країні досить проблематично розплатитися біткоінами за товари чи послуги. Лише одиниці онлайн-магазинів і підприємств вказують на своїх сайтах, що приймають крипто валюту як оплата товарів і послуг [3].

Заслугує окремої уваги визначення “криптовалюти” Єрмошенко М.М., що за своїм призначенням вона (криптовалюта) нічим не відрізняється від інших платіжних систем, так як дозволяє продавати і купувати товари та послуги. Принципова відмінність від інших платіжних засобів полягає в способі випуску (емісії) платіжних одиниць і організації системи їх зберігання і проведення платежів [4].

Основні проблеми (ризиків) використання криптовалюти: один з найбільших бар'єрів масштабованість (як результат затримка транзакцій) ; захист прав споживачів (криптовалюти як і раніше представляють собою спекулятивний ринок, якщо ви хочете купити щось в Bitcoin треба або довіритись продавцю або потрібен ескроу агент); Bitcoin схильні до волатильності(хоча система використана на платформі Utrust, дозволяє торговцям мати діло тільки з фіатними грошима); безпека(велика кількість шахраїв, махінацій та треків призначених для крадіжки монет в інтернеті (біржі)).

Зацікавленість блокчейном більшою мірою пов'язана з областю фінансів. Найбільше блокчейн підходить для обліку активів і прав власності. CoinDesk повідомляє, що технічний гігант запускає Azure Government Secret – сервіс, покликаний надати урядовим установам більш широкий доступ до хмарних обчислень. При цьому, однак, варто зауважити, що Microsoft, паралельно з новим сервісом, також дозволить клієнтам урядового хмарного сервісу, також отримувати доступ до вже існуючого сервісу Microsoft Azure типу “блокчейн-як-сервіс” (blockchain-as-a-service).

Відповідно до статті 15 Закону України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні”, електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. Разом цим, Законом України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” визначено наступні особливості операцій з електронними грошима: випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк; випуск електронних грошей здійснюється шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам в обмін на готівкові або безготівкові кошти; банк має право випускати електронні гроші на суму, яка не перевищує суму отриманих ним грошових коштів; банк, що здійснює випуск електронних грошей, зобов'язаний погашати випущені ним електронні гроші на вимогу користувача; порядок здійснення операцій з електронними грошима та максимальна сума електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, визначаються Положенням про електронні гроші в Україні.

Література

1. Про перспективи крипт овалют в Україні. [Електронний ресурс] – <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/08/31/628484/>
2. Скромна чарівність біткоіна: українські реалії використання крипто валют.[Електронний ресурс] – <https://galfinance.info/banki-i-finansi/2017/02/26/skromna-charivnist-bitkoina-ukrainski-realii-vikoristannya-kriptovalyut/>
3. Криптовалюта: що це таке і які перспективи її поширення – думка експертів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://groshi-v-kredit.org.ua/kriptovalyuta-scho-tse-take-i-yaki-perspektyvy-jiji-poshyrennya-dumka-ekspertiv.html>
4. Проблемні аспекти теоретичного осмислення криптовалюти, як явища сучасної інформаційної економіки: Єрмошенко М.М. –[Електронний ресурс] http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/53441/5/Koldovskij_Chernega.pdf
5. Лист НБУ № 29-208/7288908.12.2014 щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою “Біткоін” [Електронний ресурс]. – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14>